

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXVI. Ventilatur ejus sententia de tutelaribus Angelis; ac primum Gentium,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

νεις ἀποστόλοις εἶδόν ἀγγελούς, οἷς ἡ Ζαχαρίας λέγει. ἀγγελὸς δὲ ἰσχυρὸς ὑμῶν εἰμι, λέγει κύριος. A
αὐτῶν περὶ τούτου, ἡ δὲ ἰωάννης ἀπὸ τῆς γαλατίας, ἰδοὺ ἰσχυρὸς ἀγγελὸς ἐστὶν ἀγγελὸν μου πρὸς σεσάτου σου. οὐ-
τως εἰ οἱ τῶν θεῶν ἀγγελοὶ ἐστὶν ἰσχυροὶ τὸ θεληματικῶς, καὶ ἡ εὐχὴ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν κληθῆναι.

XXV. Hoc Adamantij dogma convellit Cyrillus in Iohann. 1. 6. multosque ait iam ante Origenem, ipsumque adeo Iohannem Evangelistam, credidisse Iohannem Baptistam non hominem fuisse, sed Angelum, eiusque erroris evertendi caussa adscripsisse Iohannem Evangelij scriptorem: Fuit homo. Anonymus apud Photium Cod. 117, Origeni objectum refert, dixisse illum, ὅτι ἐὰν ἐπιτάσσῃς ἡλθεῖν οἱ ἄγγελοι εἰς τὸ κόσμον, ἀλλ' ἢ δὲ ἕτερον δεσποτίας. Pro ἄγγελοι legit Andreas Schottus: ἁγίοι ἀγγελοὶ. vertit enim: sanctos Angelos delapsos in mundum venisse, non ad aliorum obsequium. Quoquo modo legatur, apparet calumnia. At Hieronymus priorem Origenis locum è Tom. 2. in Iohann. tangit in Aggæi 1. Quidam putant, B inquit, & Iohannem Baptistam, & Malachiam, qui interpretatur Angelus Domini, & Aggæum quem nunc habemus in manibus, fuisse Angelos, & ob dispensationem & infusionem Dei assumpsisse humana corpora, & inter homines conversatos. Nec mirum hoc de Angelis credi, cum pro salute nostra etiam Filius Dei humanum corpus assumpsit. Et ob hanc causam etiam de Apocryphis præbet testimonium, ubi dicitur quod Iacob qui postea vocatus est Israel, Angelus fuerit, & propterea supplantaverit fratrem in ventre matris suæ, Iohannem quoque ad vocem Mariae matris Domini exultasse in utero Elizabeth, & omnium rationabilium unam esse naturam, & ob hanc causam homines qui placuerunt Deo, æquales Angelis fieri. Hoc illi sentiant. Caterum nos nuntium Domini, idest Angelum, qui Hebraice dicitur מַלְאָכִים, simpliciter Prophetam dictum recipimus; ab eo quod Domini voluntatem populo nuntiaverit. Sic & Proœmio Commentariorum in Malachiam: Nec putandum est iuxta quorundam opinionem, Angelum venisse de celo, & assumpsisse corpus humanum, ut Israël qui à Domino sunt mandata loqueretur. Et paulo post dogma illud Origeni nominatim adscribit: Scriptus, inquit, in hunc librum Origenes tria volumina; sed historiam omnino non tetigit, & more suo totus in alie oris interpretatione versatus est, nullam Esare faciens mentionem, sed Angelum putans fuisse qui scripsit, secundum illud quod de Iohanne legitur: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam. Quod nos omnino non recipimus, ne animarum de celo ruinam suscipere compellamur. Idem in Epistola 126, quæ est ad Evagrium: In fronte Genesæ, in prima Homiliarum Origenis reperi scriptum de Melchisedec; in qua multiplici sermone disputans, illuc devolutus est, ut eum Angelum diceret, isdemque pene argumentis, quibus Scriptor tuus de Spiritu sancto, ille de supernis Virtutibus est locutus. Transivi ad Didymum scitatorum epus, & vidi hominem pedibus in magistri esse sententiam. Longe ergo ab hoc errore absuit Hieronymus, cui ipsum tamen in Comment. ad Psalm. 23. fuisse suspicatur Genebrardus. Quod certe ita non esse deprehender, quisquis totam Psalmi huius enarrationem curiosis oculis perulstraverit. Hieronymo id quoque exprobravit Rufinus Invect. 1. his commotus quæ in Ephes. 1. 4. scriptum habent illius Commentarij. Sed culpam hanc à se deprecatur Apolog. 1. adv. Rufin. cap. 5, & 6.

Caterum immerito culpatur Origenem Sixtus Senensis, quod Homil. 23. in Luc. septem Ecclesiarum Episcopos, quos Iohannes in Apocalypsi ratione officij Angelos appellat, vere fuisse Angelos, veramque Angelorum naturam habuisse dixerit; nec harum enim Ecclesiarum Episcopos illic putavit significari, sed earum gubernationi præfectos Angelos.

XXVI. De Angelis tutelaribus paradoxa quoque multa habet, quorum omittenda nobis non est disquisitione. In Cantico Moysi extat comma illud: Quando dividebat Alifsimus Gentes, quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Pars autem Domini, populus eius: Iacob funiculus hereditatis eius. Hæc Ebraeis consonant; at ex lectionis varietate, quam alio loco expendimus, verterunt LXX Interpretes: καὶ ἀεὶ θυὸν ἀγγελοῦ θεοῦ. Hos cum alibi passim, tum hic secutus est Origenes, atque inde sibi finxit tunc primum Gentibus, cum in varias linguas, variosque populos ad turrim Babel dissipatae sunt, assignatos fuisse Angelos, ut curam earum pastorum instar gererent, & primitias ex iis Deo offerrent, homines nimirum qui meritis præcellerent & virtute, eorumve piæ cogitationes; & ut hominibus sibi destinatis ad comparandam salutem auxilio essent: quo graviori autem scelere sese in communi hæc perductione unaquaque gens alligasset, eo durioris Angeli, poenæ causa, imperio fuisse subiectam; Deum autem ipsum regendam suscepisse Gentem hanc quæ antiquam loquelam retinuit; sed ita tamen ut si minus ei dicto audientem se præberet, ad Angelorum præfecturam transiret; atque alie itidem Gentes asperiorum Angelorum experirentur imperia, si leniorum iusta detrectassent; mollioribus interim Dominis, ad faciendam commissorum sibi hominum iustitiam, alios severiorum principum imperio subtrahentibus, & ad sese convertentibus: hinc exhereditis Israelitis ascitas à Christo Gentes fuisse; Angelos quoque pro meritorum suorum ratione harum illarumve Gentium regimen fuisse sortitos, Deosque appellari, quod à Deo dati sint, Dominos quod à Domino potestatem acceperint. καὶ τοῖς ἁγίοις hæc prodit Origenes non uno loco. Videatur Homil. 16. in Genes. & Homil. 11. in Num. in qua supra

A commemoratis hæc adungit, alios quoque fortasse extrinsecus esse Angelos, qui ex universis Gentibus fideles quoque congregent, easque gubernent, cum à Christo ipsi gubernentur, qui non tam Rex dicatur, quam Rex regum; & non tam Dominus, quam Dominus dominantium; additque paulo inferius magnam sollicitudinem Angelos adhibere iis excolendis, quos studio suo ac diligenter ab erroribus ad fidem traduxerint. Sed & Homiliam 23. in Iosue adiri jubeo, & duodecimam in Lucam in qua nationum præfides Angelos sub imposito sibi onere fatiscientes jam, ac labori impares, Christi adventantis auxilio fuisse sublevatos affirmat: ac librum 1. *Sæi apôst.*, cap. 8. & librum 3. cap. 3. ubi principem Tyri, & principem Perfarum, & principem Græcorum, quorum mentio fit Ezech. 28. & Dan. 10. Virtutes quasdam spirituales esse asserit; bonasne, an malas, hoc loco non definit; at definit B Homil. 35. in Luc. & principes illos, Dæmones interpretatur. Neque sane in eo consentiunt inter se Patres, Dæmones eas esse decernentibus aliis, aliis Angelos, eorumque concertationes à Daniele expositas in rectum sensum trahentibus.

At enim difficilis videtur Origenianæ hujus commentationis ratio; nam si *Constituit Altissimus terminos populorum, juxta numerum Angelorum Dei*, fuerit Angelorum numerus oppido exiguus; non multæ siquidem Gentes orbem incolunt. Verum expedita est responsio; nec enim quidquid usquam Angelorum est, orbi huic regendo deputatum intelligit Adamantius, sed selectis aliquibus ex inferioribus ordinibus Angelis id muneris fuisse impositum; ex iis porro nonnullos totis præfectos Gentibus; alios Provinciis; Urbibus alios, Ecclesijs, artibus, disciplinis, singulis quoque hominibus, & rebus etiam inanims, C uti mox demonstrabimus; illosque in hoc etiam munere sibi succedere invicem; & plures nonnumquam homini uni adfistere, & omnia Angelis plena esse.

XXVII. Dixi Ecclesiarum etiam regimen Angelis Origenem assignasse: geminum siquidem unicuique Ecclesie præesse decrevit Episcopum, aspectabilem alium, alium sub oculis neutiquam cadentem; suadente Apocalypsis secundo capite, ubi multa de Angelis Ecclesiarum Asiaticarum curæ præfectis disseruntur. Quæ sententia, quoniam tralatitia est, & Patrum consensu subnixâ, addemus ea solum Origenis verba ex Homil. 23. in Luc. *Ego non ambigo & in cætu nostro adesse Angelos, non solum generaliter omni Ecclesia, sed etiam sigillatim: de quibus Salvator ait: Angeli eorum semper vident faciem Patris mei qui in cælis est. Duplex hic adest Ecclesia, una hominum, altera Angelorum. Si quid juxta rationem, & juxta Scripturarum dicimus voluntatem, latantur Angeli, & orant nobiscum. Et quia præsentibus Angeli sunt in Ecclesia, in illa duntaxat que meretur, & Christi est, propterea orantibus feminis præcipitur, ut habeant velamen super caput propter Angelos, utique illos qui assistunt Sanctis, & latantur in Ecclesia.*

XXVIII. At de Angelis hominum custodiæ præfectis, quid sentiret Origenes, certum non habuit. Nam primum relinquit dubium, singulisne hominibus, an Christi fidem solum professis, & sanctis custos Angelus assignetur. Posterius illud tueri videtur Homil. 20. in Num. & Homil. 23. in Ios. sed asseverantius etiam Homil. 1. in Ezech. *Non sufficit, inquit, unum cælum aperiri: aperiantur plurimi, ut descendant, non ab uno, sed ab omnibus cælis. Angeli ad eos qui salvandi sunt.* Et mox: *Quando autem viderant principem militiae cælestis in terrestribus locis commorari, tunc per apertam viam ingressi sunt sequentes Dominum suum, & parentes voluntati ejus, qui distribuit eos custodes credentium nomini suo. Tu heri sub Dæmonio eras, hodie sub Angelo. Nec multo post: Omnia Angelis plena sunt: veni Angele, suscipe sermone conversum ab errore pristino, à doctrina Dæmoniorum, ab iniquitate in altum loquente: & suscipiens eum quasi medicus bonus confove atque insitue. Parvulus est; hodie nascitur senex repuerascens, & suscipe tribuens ei baptismum sicundæ regenerationis, & advoca tibi alios socios ministerij tui, ut cuncti pariter eos qui aliquando decepti sunt, erudiat ad fidem.* Animadvertendum & illud est de libr. 2. *Sæi apôst.*, cap. 11. *Postest autem & tertio sensu illud intelligi de divisione ista, ut quoniam unicuique fideliam, etiam si minimus sit in Ecclesia, adesse Angelus dicitur, qui etiam semper videre faciem Dei Patris à Salvatore perhibetur; & hic qui utique unum erat cum eo cui præerat, si is per inobedientiam efficiatur indignus, auferri ab eo Angelus dicitur: & tunc pars ejus, id est humana nature pars avulsa à Dei parte cum infidelibus deputatur, quoniam commonitio apposita sibi à Deo Angeli non fideliter eum custodit.* Tomo quoque 13. in Matth. p. 311, solis iis Angelicam videtur assignare tutelam, qui ea se dignos præstiterint: *ἵνα ἐκτρέψωσιν, inquit, πνεύμα ἀκαθάρτων ἐκ τῆ δόξης τῆς αἰτίας ὡς ἀδελφῶν αἰσθῆς, καὶ μὴ ποιήσωσιν αὐτῶν ἀδελφῶν σπουδαῖς ἀγγέλων.* & Tomo sequente pag. 361, annon anima quæ Angeli tutelam fuerit promerita, ei nubatur, ita inquit, ut id affirmare videatur; additque eam huiusmodi præsidij gratia posse excidere, si qua labe fœdata reperiat; alterique subijci Angelo, atque item alteri, prout eorum ope & consortio indignam se præstiterit; nec Angeli, à quo semel repudiata est, patrociniū iterum sibi spondere posse. Vt ut ad hæc libri Pastoris auctoritate, qui homines Christum professos Michaëli subijci docet, sed propter voluptatis studium, in tutelam alterius, qui delicijs præest, transire, tum alteri tradi qui pœnis, ac ei demum qui pœnitentiæ præfectus est. Rursum Homil. 23. in Luc.